

Utbildningsinspektion i Westerlundska gymnasiet

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Westerlundska gymnasiet	Antal studerande
Gymnasieskola	1 405
Gymnasiesärskolans serviceprogram (specialutformat nationellt program inom gy-särskolan)	24
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda, särvux	20
Gymnasiesärskola	8

Utbildningen vid Westerlundska gymnasieskolan omfattar de nationella programmen SP, HP, EC, ES, NV, TE, BF, BP, FP, HR, IP och OP. Dessutom finns IV-programmet, särvux IV och gymnasiesärskolan serviceprogrammet.

Westerlundska gymnasiet är organiserat i fyra självständiga enheter/rektorsområden med en rektor för varje enhet och ämnesövergripande programvisa arbetslag. Runt varje program har samlade studiemiljöer skapats där all undervisning i kärn- och karaktärsämnen bedrivs.

Inom Westerlundska gymnasiet arrangeras även dels träningsskola inom gymnasiesärskolan, dels erbjuds möjlighet att studera vid gymnasieskolans serviceprogram (specialutformat 4-årigt program) där 11 elever tillhör personkretsen förståndshandikappade och är inskrivna i gymnasiesärskolan. En del elever kommer från Individuella Programmet. Av programmets 24 elever är 5 manliga elever. Särvux har egna lokaler, personal nyttjas delvis till både gymnasiesärskolan och särvux. Personalen arbetar i arbetslag och lägger elevernas scheman m.m.

Yrkesträning och verksamhetsträning bedrivs. Yrkesträning innefattar betyg på studierna, intyg utfärdas för verksamhetsträning. En del studerande kan från yrkesträning gå vidare till anställning med lönebidrag. Arbetsplatsförlagd praktik ingår i hög utsträckning på serviceprogrammet.

Grunden för de olika kurserna inom gymnasiesärskolan är de nationella kursplanerna för verksamhetsträning och yrkesträning. För yrkesträningen är den lokala specialinriktningen industriellt område, husligt område och datoranvändning.

Bland ungdomseleverna bor flertalet hemma hos föräldrarna, en del av de vuxenstuderande har eget boende (gruppboende med stöd).

Genomförandet av inspektionen i Westerlundska gymnasiet

Skolverket sände den 17 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för Westerlundska gymnasiet har bestått av undervisningsråden Ulla Lindqvist, Karin Hector-Stahre och Monica Norberg samt experten Elisabeth Brandell. Besök i Westerlundska gymnasiet inleddes den 1 mars och avslutades den 3 mars 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Westerlundska gymnasiet, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Vid besöket genomfördes formella intervjuer med skolledningens fyra rektorer, lärarrepresentanter samt elever i åk 1 och 3 från varje rektorsområde, elevvårdspersonal, studie- och yrkesvägledare samt föräldrar. Lektioner på olika program på de fyra rektorsområdena besöktes. Inspektör deltog i ett elevrådsmöte. Under besöket fördes också samtal med skolans bibliotekarie och vaktmästare.

I gymnasiesärskolan och särvox genomfördes formella intervjuer med pedagogisk personal och rektor. Lektioner i gymnasiesärskolan och särvox besöktes. Inspektörerna samtalade med elever och besökte verkstaden. Intervjuer genomfördes också med föräldrar. Intervju genomfördes med arbetslaget på serviceprogrammet där också olika lektioner besöktes.

Inspektörsteamet med ansvar för gymnasiesärskolan och särvox har bestått av utbildningsinspektörerna/experterna Irene Rönnberg och Elisabeth Brandell. Besök genomfördes den 16 mars 2004.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Utbildningen för barn och ungdom skall främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanen för de frivilliga skolformerna framhålls att eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. Eleverna i vuxenutbildningen skall ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Samlade studiemiljöer har organiserats runt varje program som ett led i att skapa en lugn och mer sammanhållande miljö för eleverna. Lokalerna har hittills anpassats till NV, TE, Serviceprogrammet, ESD, HR, OP och BF-programmen. Det har enligt intervjuerna lett till större trygghet och ökad trivsel.

bland eleverna och att de utnyttjar hela arbetsdagen på ett bättre sätt. De samlade studiemiljöerna anses av ledningen ha bidragit till en positivare syn på utbildningen bland eleverna och till att avhoppet har minskat något. Den nära kontakten mellan lärare och elever bidrar till att förebygga och relativt enkelt lösa många problem. Nackdelen med att eleverna bara håller sig till det egna programmet i sina studiemiljöer är att det inte främjar kontakter med elever på andra program. Det är enligt inspektörerna viktigt att hitta former också för det.

I kommunens elevenkät 2004 som omfattar samtliga elever på Westerlundska gymnasiet uppger 91 procent av eleverna att de trivs mycket bra eller ganska bra på Westerlundska gymnasiet. Bilden kompletteras i en länsenkät 2003¹ där bland annat elever i åk 2 på gymnasieskolan i Uppsala län (utom Uppsala kommun) tillfrågades. Nästan 78 procent av pojkarna och 70 procent av flickorna i åk 2 på Westerlundska gymnasiet uppger där att de trivs i skolan, vilket är fler än i länet. Ett positivt resultat jämfört med året innan är att 20 procent fler elever, 80 procent, äter lunch under skoldagen. Att de flesta elever känner sig trygga bekräftas av intervjuer och observationer.

I intervjuerna med elever och personal förmedlas intrycket att mobbning förekommer relativt sällan och att det inte är något större problem. 80 procent av eleverna uppger också i kommunens elevenkät (2004) att de aldrig har blivit utsatta för mobbning. Intrycket kompliceras dock av att 15 procent av eleverna uppger att de någon gång känner sig trakasserade och mobbade av andra elever. Två procent upplever att de ganska ofta och två procent att de mycket ofta är utsatta för mobbning. I Skolverkets attitydundersökning (2003) som omfattar hela riket säger 13 procent av landets gymnasieelever att mobbning är ett stort problem. Inspektörerna noterar att resultaten i kommunens årliga attitydundersökning vad gäller mobbning och kränkande behandling ger en något negativ bild i förhållande till det positiva intryck inspektörerna får av elever och personal. Resultaten indikerar ändå att arbetet med värdegrundsfrågor måste hållas ständigt levande och behöver intensifieras.

Den gemensamma skolmiljön är fri från klotter och skadegörelse. Det tycks vara ett resultat av ett medvetet snabbt agerande från skolans sida när klotter upptäcks och att många elever tar ansvar för miljön.

Samtliga elever i åk 1 kallas till hälsokontroll. Eleverna i åk 1 läsåret 2003/2004 anses må bättre, allmänt sett, än motsvarande årskull tidigare år. Sett över den senaste tioårsperioden har dock elevhälsoteamet noterat en försämring av många elevers hälsotillstånd och fler elever uppfattas "må dåligt". Några tydliga förklaringar finns inte och det kan vara svårt att reda ut vad som hänför sig till förhållanden utanför skolan och vad som är skolrelaterat.

Den sammansatta bilden förstärks i länsenkäten (2003) som vänder sig till elever i årskurs 2 på gymnasieskolan (samt åk 7 och 9 i grundskolan). Trots höga siffror när det gäller elevernas trivsel i skolan finns i länsenkäten andra resultat som behöver uppmärksammas och följas upp av kommunen och skolledning-

¹ Länsenkät: Liv och hälsa Ung 2003. Ca 5000 elever tillfrågades i åk 7 och 9 samt åk 2 på gymnasieskolan i Uppsala län, utom Uppsala kommun. Redovisades i mars 2004.

en. Även om enkätresultat generellt sett bör behandlas med viss försiktighet visar de på tendenser som måste uppmärksammas. Länsenkäten som alltså vänder sig till årskurs 2 kan jämföras med kommunens enkät till samtliga elever på Westerlundska gymnasiet. En jämförelse mellan de lokala enkätresultaten och officiell statistik för hela riket kan också göras av skolan och kommunen, liksom tolkningar och analyser av de olika resultaten. Här ges endast några exempel. Det är påfallande hur stora skillnaderna är mellan flickor och pojkar i en rad aspekter.

Mer än hälften av pojkarna i årskurs 2 (54,2 procent) men bara drygt en tredjedel av flickorna (36,1 procent) i länsenkäten tycker att lärarna är mycket bra (fler än i länet som helhet). I kommunenkäten, som inkluderar alla elever på Westerlundska gymnasiet, är ca 60 procent av pojkarna och flickorna överens om att alla eller de flesta lärare är skickliga pedagoger. Mer än 60 procent av flickorna känner sig stressade ofta eller alltid. Det gäller för en tredjedel av pojkarna, nästan 32 procent (fler än i länet). 65 procent av flickorna och drygt 47 procent av pojkarna känner sig, enligt länsenkäten, trötta ofta eller alltid (något högre siffror än för länet). Ett eller flera fysiska besvär har så många som drygt 84 procent av flickorna ofta eller alltid och nära 61 procent av pojkarna (något fler än i länet). Ett eller flera psykiska besvär uppger mer än hälften av flickorna, drygt 55 procent, och knappt en fjärdedel av pojkarna, nästan 24 procent, att de lider av (något fler än länet). Många elever uppger också att de har sömnbesvär ofta eller alltid, nära en fjärdedel (23 procent) av pojkarna men mer än en tredjedel, 37 procent, av flickorna. Liknande tendenser märks även i andra gymnasieskolor i länet.

Gymnasiesärskolan, serviceprogrammet och särvox

Inom gymnasiesärskolan och serviceprogrammet är social träning central och finns formulerad som mål för utbildningen. För serviceprogrammet är ett av strävansmålen i den lokala arbetsplanen för elevers lärande "social kompetens i umgänget med andra".

Den lokala arbetsplanen för gymnasieskolans individuella program läsåret 2002/2003 har som ett av målen för elevers lärande att "utveckla förmågan att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra". Personalen menar att det ofrånkomligt innebär många samtal om hur man är mot varandra, om attityder och beteenden.

Lägerskola är ett led i att träna social kompetens och arbeta med normer och värden. Förberedelser för lägerskola/skolresa ingår i flera olika kurser såsom konsumentkunskap och samhällsorientering. Inom SO-undervisningen arbetar man med frågor om kränkande behandling och mobbning.

Serviceprogrammets lärare uppger att man alltid tar tag i situationer där elever kränker andra elever eller då det förekommer mobbning. Konfliktlösning är också ofta aktuell för vuxnas ingripande. Eleverna på serviceprogrammet uppger att de trivs mycket bra, vilket verifieras av intervjuade föräldrar. I stort sett förekommer inga avhopp från utbildningen.

Trots att serviceprogrammet bedriver sin utbildning i Westerlundska gymnasiet lokaler händer det att programmets elever blir "bortglömda" vid t.ex. gemensamma aktivitetsdagar. Man deltar inte heller i något elevrådsarbete.

Sammanfattning

Majoriteten av eleverna trivs. De samlade studiemiljöerna har bidragit till en lugnare och effektivare lärandemiljö. Det är påfallande stora könsskillnader i en rad aspekter i genomförda enkäter till flickornas nackdel. Vad som ligger bakom dessa negativa resultat bör nog följas upp.

Vid gymnasiesärskolan, serviceprogrammet och särvux håller arbetet med normer och värden god kvalitet. Ett ökat samarbete mellan elever/studerande inom gymnasiesärskolan och elever på övriga program skulle kunna främja förståelsen för olikheter och likheter hos samtliga elever.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att de studerande tillägnar sig goda kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga. Kunskapsmålen anges närmare i den nationella läroplanen och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Kunskapsresultaten förbättrades 2003 jämfört med året innan och motsvarar rikssnittet. Den genomsnittliga betygspoängen är drygt 12 poäng. 3 procent fler elever än året innan var behöriga till högskolan (79 procent; riket: 80 procent) och 73 procent av gymnasieeleverna fullföljde studierna inom 4 år, ungefär som i riket (74 procent).

En tredjedel av eleverna i Enköpings kommun går vidare till universitet och högskolor inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning (2000), vilket är betydligt färre än i riket (43 procent). Enligt uppgift från t.f. förvaltningschefen visade en intern uppföljning år 2002 att 80-90 procent av eleverna på SP- och NV-programmen gick vidare till högskolestudier medan andelen på program med yrkesämnena var betydligt lägre. Den relativt sett låga siffran 33 procent förklaras av att en majoritet av eleverna går på program med yrkesämnena medan en minoritet av dessa elever har fortsatt med universitets- och högskolestudier.

I Westerlundska gymnasiet kvalitetsredovisning 2002 redovisades andelen icke godkända betyg (IG) i kärnämnena. En översikt för 2001 och 2002, visade att andelen IG och G i kärnämnena hade ökat på de studieförberedande programmen medan andelen VG och MVG hade minskat. På program med yrkesämnena var det tvärtom. Enligt Kvalitetsredovisningen 2003 blev resultaten på de studieförberedande programmen bättre, på program med yrkesämnena försämrades de åter. I kvalitetsredovisningen görs en probleminventering och vidtagna åtgärder presenteras. Sammantaget är fluktuationerna bitvis påfallande stora.

En anmärkningsvärt stor andel elever på Westerlundska gymnasiet hade 2002 reducerat program. (Reducerat program innebär att eleven på grund av påtagliga studiesvårigheter kan befrias från en eller flera kurser om eleven önskar det. Reduceringen kan motsvara högst 10 procent av det antal gymnasiepoäng som krävs för fullständigt eller specialutformat program.) Nästan en fjärdedel av gymnasieeleverna på Westerlundska gymnasiet hade 2002 reducerat program. Påfallande hög andel elever, drygt 44 procent, hade reducerat program på Sam-

hällsprogrammet (SP), dvs. nära hälften av alla SP-elever. Anmärkningsvärt var också att det även gällde för drygt 17 procent av eleverna på Naturvetenskapsprogrammet. På Barn- och fritidsprogrammet och Byggprogrammet var siffran 20 procent och på Elprogrammet endast 6 procent.

2003 var de reducerade programmen något färre men det är fortfarande höga siffror. Skillnaderna jämfört med 2002 är i vissa fall påfallande stora. Andelen reduceringar var år 2003 22 procent, dvs. drygt var femte elev hade reducerat program. Det gällde för 35 procent av SP-eleverna och 8,3 procent av NV-eleverna, vilket var en minskning på båda programmen med ca 9 procent. På elprogrammet har en påfallande ökning skett till 18 procent. (Kvalitetsredovisning 2003/2004). Att elever utnyttjar reducerat program av betygtaktiska skäl förekommer på en del gymnasieskolor enligt tidigare studier men är självfallet inte tillåtet. Vad som ligger bakom dessa höga siffror, att nästan var femte elev på Westerlundska gymnasiet inte kan fullfölja ett fullständigt nationellt program, är mycket viktigt för skolan och kommunen att utreda, liksom att utreda vilket eller vilka ämnen som reduceras bort. Skolan måste vidta åtgärder som leder till att fler elever kan fullfölja ett fullständigt nationellt program.

Antal elever med ett individuellt program som saknar betyg i svenska, engelska och matematik från åk 9 fördubblades från 20 elever för två år sedan till 41 elever i läsåret 2003/2004. Av de totalt 126 eleverna slutade 37 mellan läsåren 01/02 och 02/03. Av de kvarvarande gick 45 till nationella program. 35,5 procent av de möjliga gick alltså till nationella program medan siffran blir 50,5 procent om man räknar på de kvarvarande eleverna. Motsvarande siffror för 2003 blir då 39,5 procent respektive 65 procent.

Gymnasiesärskolan, serviceprogrammet och särvux

Vt 2004 hade alla elever genomfört sin utbildning på serviceprogrammet och alla fick betyg. Samtliga elever som hade genomfört gymnasiesärskolan fick intyg över sin utbildning. Studerande på särvux har fått intyg över genomgången utbildning.

Pedagogerna arbetar med målsättningen att eleverna ska tränas i både självständigt arbete och arbete tillsammans med andra. Elevernas medvetenhet om målen varierar, men lärarna försöker att motivera och förklara målen för utbildningen. Föräldrarna till elever inom serviceprogrammet känner sig osäkra om utbildningsmålen och de har inte fått någon information om betygssättning. Föräldrarna har mycket god kontakt med skolan och lärarna.

Ett av målen för gymnasiesärskolan, enligt den lokala arbetsplanen, är att eleverna skall lära känna sig själva, med olika förutsättningar och utvecklingsmöjligheter. Huruvida detta innebär kunskap om elevers olika sätt att lära framkom inte vid inspektionen.

Individuell studieplan används inom gymnasiesärskolan och serviceprogrammet. Planen tas fram i dialog med elev och vårdnadshavare.

Sammanfattning

Elevernas kunskaper, utveckling och lärande i vid bemärkelse ligger i linje med läroplanens och kursplanernas mål. Fortsatta ansträngningar behöver göras för

att måluppfyllelsen bland gymnasieskolans elever generellt sett ska öka. Den höga andelen reducerade program måste analyseras och åtgärdas.

Resultatet av det pedagogiska arbetet inom gymnasiesärskolan och särvox håller en god kvalitet. Utifrån olika studerandes behov och möjligheter tränas förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan och i det offentliga skolväsendet för vuxna vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall jämställdhet mellan könen främjas och alla former av kränkande behandling aktivt motverkas. All personal skall samverka med eleverna i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Ansträngningar görs och har gjorts för att stärka elevdemokrati och elevernas inflytande på Westerlundska gymnasiet. Samtidigt krävs ett fortsatt arbete för att skapa så väl fungerande former som möjligt. Skolans strategi är att:

- eleverna ska ha inflytande i den dagliga verksamheten,
- elevrepresentanter ska delta i övergripande samtal vid arbetsplatsträffar tillsammans med lärarna i arbetslagen samt
- det ska finnas ett gemensamt elevråd för hela skolan

Möjligheter finns för eleverna att påverka t.ex. former för kunskapsredovisningar, tidpunkter för prov eller i vilken ordning man ska läsa olika moment. Inspektörerna mötte emellertid relativt få exempel på elevers inflytande på undervisningens innehåll och arbetsformer. Inspektörsteamets bedömning är att mer av lärarens planering skulle kunna delas av eleverna i vardagsarbetet både när det gäller stoff, tid, arbetssätt och redovisningsformer. Dynamiken och elevinflytandet kan därmed öka på ett meningsfullt sätt.

Den bild som träder fram i kommunens elevenkät 2004 visar att det finns både önskemål och intresse hos många av skolans elever att bli mer involverade. Dubbelt så många elever uppgav t.ex. att de skulle vilja påverka arbetssätten (68 procent) än som ansåg att de kan göra det (35 procent). Drygt tre gånger så många elever (56 procent) skulle enligt samma enkät vilja kunna påverka innehållet än som anser att de kan det (17 procent). Drygt hälften av eleverna (56 procent) uppger att de är nöjda med skoldagens uppläggning. Det indikerar att det kan finnas anledning att ytterligare se över elevernas möjligheter till inflytande i den dagliga verksamheten.

De programvisa arbetslagen har enligt skolledningen lett till att elevinflytande och helhet får större utrymme inom programmet och att programmålen betonas mer. Den formella elevdemokratin tycks också fungera bäst på programnivå. Programråd med två elevrepresentanter/klass deltar tillsammans med lärarna i arbetsplatsträffar på alla program. Elever med ett individuellt program har två mentorsmöten per vecka i stället för elevdeltagande vid arbetsplatsträffarna.

Klassråd skall enligt bestämmelserna finnas för varje klass eller motsvarande i gymnasieskolan och en skolkonferens skall finnas vid varje gymnasieskola. Klassråd genomförs regelbundet i de flesta klasser. Skolkonferens förekommer inte. Orsaken anges vara brist på relevanta, gemensamma frågor och svårigheter att engagera eleverna. Skolgemensamma frågor upplevs som mindre angelägna av eleverna. Skolans organisation i mindre självstyrande enheter med relativt få gränsöverskridande kontakter kan vara en bidragande orsak. Skolkonferensen tycks i viss mån ha ersatts av arbetsplatsmöten i respektive program.

Det finns ett elevråd för hela skolan men ett fåtal elever är engagerade och aktiva. 25 elever har fått en särskild utbildning i elevdemokrati, ledarskap och arbetssätt i elevrådsstyrelser, en kurs som får räknas in i det individuella valet. Skolledningen hade hoppats på större aktivitet efter utbildningen men tycker inte att de förväntade effekterna, generellt sett, har märkts. Elevrådet visade dock stor handlingskraft hösten 2003 med anledning av planerade budgetnedskärningar för gymnasieskolan. På kort tid ordnade elevrådet stormöten och paneldebatter med politiker. Uppslutningen bland skolans elever blev oväntat stor och det gav eko långt utanför skolans väggar.

Normer och värden behandlas bl.a. i programmens karaktärsämneskurser i samband med praktik. Det kan handla om uppförande och ansvarstagande på Byggprogrammet, Industriprogrammet och Fordonsprogrammet, etikfrågor på Omvårdnadsprogrammet och Barn- och fritidsprogrammet och samarbete på Hotell- och restaurangprogrammet.

Ett för hela skolan samlat medvetet arbete som fokuserar värdegrunds- och demokratifrågor bör lyftas fram. Bl.a. mot bakgrund av att vissa spänningar sägs finnas mellan olika program och det i elevernas ögon tycks vara vissa statusskillnader mellan program förefaller det vara viktigt med ett sådant arbete. Elevrådets tidigare idé om en "respektdag" ligger mycket väl i linje med ett sådant initiativ liksom förslaget att en "kompisgrupp" bildas mot mobbning.

Inspektörernas bedömning är att skolan agerar snabbt i fall av mobbning och kränkande behandling. Det finns en handlingsplan som följs i tillämpliga delar när problem med mobbning och kränkande behandling uppstår. Handlingsplanen behöver dock kompletteras med rutiner för olika typer av kränkande behandling, inte endast mobbning. Den skall också innehålla rutiner vid händelse av vuxen-elev, elev-vuxenkränkning.

Gymnasiesärskolan, serviceprogrammet och särvox

Eleverna har tillgång till elevhälsovård och skolsköterskan genomför hälsosamtal med alla ungdomselever i årskurs 1. Dessutom är samarbetet gott med habiliteringen inom landstinget.

Det formella elevinflytandet är litet inom samtliga tre utbildningar. Klassråd och elevrådsarbete förekommer inte. Kontakter med elever på övriga program är över huvud taget mycket sällsynta.

Personalens samvaro med eleverna är daglig och främjar utveckling och trivsel.

Sammanfattning

Särskilda insatser har gjorts för att stärka elevdemokrati och inflytande. Formell elevdemokrati fungerar bra på programnivå. Engagemanget för skolgemensamma frågor är generellt sett lågt bland gymnasieskolans elever.

Elevernas inflytande i undervisningen är begränsat. Former för större inflytande på undervisningens innehåll och arbetssätt behöver därför utvecklas. Oroande könsskillnader framträder i olika hänseenden i genomförda enkäter och uppföljningar behöver göras. Arbetet med värdegrunds- och demokratifrågor behöver lyftas fram. Skolan har god beredskap i fall av mobbning och kränkande behandling.

Arbetet på gymnasiesärskolan och särvox med arbetsmiljö och delaktighet håller en god kvalitet. Samverkansformerna måste dock öka för att möjliggöra elevernas inflytande. Elever på Serviceprogrammet, gymnasiesärskolan och särvox behöver stöd och utbildning för att kunna utnyttja sina demokratiska rättigheter till deltagande i elevråd och klassråd.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. De nationella läroplanerna, skolformsförordningarna och kursplanerna ger dock också riktlinjer för arbetet. De gäller t.ex. stödinsatser, betygssättning, utbildning på arbetsplatser, prövning etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetsätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter vuxenstuderande skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Arbetssätt och innehåll

Den lokalt planerade verksamheten vid Westerlundska gymnasiet ger förutsättningar för att nå läroplanernas och kursplanernas mål. Diskussioner om innehåll och arbetsformer inom ämnen/ämnesområden och över ämnesgränser behöver dock pågå kontinuerligt. Inspektörernas bedömning är att en sådan dialog bör intensifieras inom och mellan arbetslag.

Elevernas utbildning skall innehålla djup och bredd, specialisering och helhetsperspektiv enligt nationella mål i läroplan och kursplaner. Strävan efter helhet finns också inskrivet i Westerlundska gymnasiets arbetsplan 2003/2004. För att uppnå de nationella målen och de olika kunskapskvaliteter som anges förutsätts dessutom varierade arbetssätt.

Skillnaderna är bitvis stora när det gäller arbetssätt, elevengagemang och elevaktivitet. Inspektörerna mötte vid inspektionstillfället exempel på en stark dynamik och levande dialog i ett klassrum där hela gruppen var delaktig och sammanhangen var tydliga. Det var intressant att jämföra det med enskilt arbete utan någon egentlig dialog som var vanligt. Inom samma program kunde det också delvis finnas stora skillnader. På t.ex. SP samhällsvetenskaplig inriktning var ett undersökande arbetssätt vanligt medan det på SP ekonomisk inriktning föreföll ovanligt. Vid Skolverkets besök i mars 2004 hade ännu inte alla projektarbeten i åk 3 kommit igång vilket måste betraktas som anmärkningsvärt. En

viktig del i projektarbetet är processen under en längre period som på så sätt urholkas.

Temaarbeten och samverkan mellan ämnen förekommer men kan utvecklas mer. Exempel på ämnessamverkan har givits mellan kärnämnen och karaktärsämnen på tekniska programmet (TE) och på program med yrkesämnen som BP, FP, OP, BF. Det kan handla om omvårdnad – svenska (OP), engelska – datakunskap (TE), matematik – materiallära, estetisk bild – arkitektur (BP) samt svenska – fordonslära (FP).

Positiva effekter av skolans uppdelning i olika enheter har tidigare nämnts (se kapitel 1). En nackdel är att programmen, enligt några utsagor, ”låser in sig” i egna hemrum, vilket har lett till viss segregering och skapat färre naturliga kontaktmöjligheter och möten mellan både elever och lärare i olika program. Sådana möten är viktiga utifrån både pedagogiska och sociala aspekter.

Elever som ännu inte är behöriga för ett nationellt program har ett individuellt program. Inspektörernas uppfattning är att arbetssätt och innehåll på det individuella programmet (IV) måste diskuteras och följas upp utifrån de nationella målen och att formerna för elevernas arbete behöver vidareutvecklas. Uppläggningsen av undervisningen utgår från varje enskild individ vilket självklart också är avsikten, men det saknas så gott som helt, enligt intervjuer och observationer, gemensamma aktiviteter som kan mana till samtal och diskussion då eleverna får lära sig att utbyta tankar och uppfattningar med varandra, lära sig lyssna och ge och ta argument. Detta är kompetenser som betonas i de nationella målen, som är viktiga både i fortsatt skolgång på nationella program och i samhällslivet. Hur man ska utforma en meningsfull, utvecklande undervisning också för de elever som av olika anledningar inte deltar i någon egentlig verksamhet måste få hög prioritet.

Inspektörernas intryck är att skolan tydligare behöver samlas kring läroplanens mål. Det innebär dock inte en inskränkning i arbetslagens möjligheter att utveckla arbetet och utforma lämpliga former för sina respektive elever. Det betyder däremot en mer levande pedagogisk diskussion både inom och mellan programarbetslag om både övergripande och mer specifika pedagogiska frågor.

Särskilt stöd

Skolan har mycket väl utarbetade rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd och erbjuda relevant hjälp. Utifrån elevernas specifika behov finns en rad olika lösningar att tillgå av olika omfattning och med olika personalkompetens. Det sker inom ramen för läs- och skrivstudion. Åtgärdsprogram upprättas vid behov av särskilt stöd. En läs- och skrivkurs erbjuds t.ex. för dyslexieelever inom ramen för det individuella valet med egen kursplan på 100 poäng. Skolan har kunnat utöka resurserna för stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter med hjälp av statliga personalförstärkningsmedel. Fler elever har koncentrationssvårigheter och olika typer av diagnos. Av de cirka 500 elever som hösten 2003 började åk 1 på Westerlundska gymnasiet hade 95 elever en så kallad ”särskild informationsblankett” med sig från grundskolan. Överlämnandekonferenser inför gymnasieskolan sker från åk 9 men föreslås från och med våren 2004 äga rum redan i åk 8. Avsikten är att i tid kunna planera och budgetera för

eventuella särskilda åtgärder. Utvecklingssamtal genomförs i åk 1-3 från och med läsåret 2003/2004.

Mål och betyg

Målen i kursplanerna uppfattas av lärarna som de viktigaste målen medan programmålen inte tycks vara särskilt levande. De flesta elever får vanligtvis information om mål och betygskriterier inför en kurs men de används knappast under kursens gång. Lokala konkretiseringar av de nationella målen förekommer i en del kurser t.ex. svenska, i andra finns ingen systematik. Att göra eleverna mer medvetna om målen som ett medel för att alltmer självständigt kunna styra och utvärdera sitt eget lärande är ett angeläget förbättringsområde.

Likvärdighet och rättvisa i en betygssättning som inte förutsätter att samma stoff studeras kräver med nödvändighet professionella samtal mellan lärare. Olika lärare i samma och skilda ämnen måste samråda utifrån nationella mål och betygskriterier för att trygga en likvärdig och rättvis betygssättning inom skolan och mellan skolor. Rektor har ett ansvar för betygens likvärdighet, dels som ansvarig för den pedagogiska ledningen, dels mer specifikt vad gäller betygssättningen enligt läroplan och skolformsförordningar. Betygssättning av den enskilda eleven är lärarens ansvar medan rektor har det övergripande ansvaret. Rektor behöver försäkra sig om att betygssättningen sker enligt de nationella riktlinjerna. För att trygga en likvärdig och rättvis betygssättning mellan olika skolor måste det professionella samtalet utvidgas till att innefatta en större krets lärare. Rektor och kommun har ansvar för att förutsättningar skapas för detta.

Inspektörernas generella bild av betygssättningsarbetet vid Westerlundska gymnasiet är att diskussioner måste föras i större utsträckning både inom och mellan program och ämnen för att säkra en likvärdig och rättvis betygssättning. Betygssättningen anses vara en angelägenhet enbart för den enskilda läraren. Diskussioner och samråd mellan lärare i och mellan arbetslag och ämneslag utifrån nationella mål och betygskriterier för att kalibrera kriterier och kravnivåer och kvalitetssäkra betygen måste dock ske. Uppfattningen att kraven för t.ex. Godkänd kan skilja sig mellan olika program och lärare har framförts i intervjuerna. Inspektörernas bedömning är också att noggranna analyser av avgångsbetygen i olika program behöver göras. I intervjuerna har även framförts uppfattningen att det finns skillnader i betygssättningen mellan olika grundskolor och mellan olika lärare inom en och samma grundskola.

Styrelsen för grundskola och förskola har gjort en mycket intressant uppföljning av elever som gick ut årskurs 9 vt 2001 (presenterades i februari 2004). Studien fokuserar elevernas resultat i engelska, matematik och svenska i årskurs 9 och jämför dem med motsvarande betyg i gymnasieskolans A-kurser. Resultat redovisas för kommunen som helhet, för varje grundskola och varje ämne. Skillnaderna mellan olika grundskolor synliggörs, bland annat lyfts könsskillnader fram.

Vid övergången till gymnasieskolan sker enligt samma studie en påfallande försämring av elevernas betygsresultat. Sammantaget visar det sig att 92 procent av eleverna i årskurs 9 hade Godkänd i svenska, engelska och matematik. När dessa elever kom till gymnasieskolan fick bara 68 procent Godkänd på A-kurserna i något eller några av samma ämnen. Könsskillnaderna är även här markanta. 17

procent färre flickor men 32 procent färre pojkar blev godkända på gymnasieskolan. Ca 16 procent av eleverna höjde sina betyg.

Det är mycket angeläget att analysera orsakerna bakom dessa resultat och vidta åtgärder som leder till att fler elever når målen i ett F-12 perspektiv. Såväl grundskolan som gymnasieskolan behöver involveras i ett sådant arbete (se även kommunrapporten).

Samverkan med närsamhället

Inspektörerna vill framhålla att det planerade samarbetet mellan skolan och lokala företag inom den ekonomiska föreningen "Enwis" är ett utmärkt initiativ som också förhoppningsvis kommer att realiseras.

Som ett led i att skapa kontakter med arbetslivet har gymnasieskolan planerat ett fördjupat samarbete skola – näringsliv med hjälp av den ekonomiska föreningen "Enwis". Förutom kontakter i samband med APU, miljöpraktik och studiebesök är syftet att intensifiera kontakterna mellan lokala företagare och skolans programsarbetslag när det gäller elevernas projektarbete, lärlingsplatser och andra samverkansmöjligheter. I ett första skede är avsikten främst att skapa möjligheter till praktik och verklighetsanpassade projektarbeten för Samhällsprogrammet elever. Ca 40 företag är intresserade. Att etablera kontakter med 35 företag inom elprogrammets intresseområde ingår i etapp två. Initiativet ligger nu, enligt skolledningen, hos skolan som aktivt måste arbeta för att utbytet ska realiseras.

Gymnasiesärskolan, serviceprogrammet och särvux

Lokal anpassning av nationella kursplanemål med konkretisering finns inom gymnasiesärskolan och serviceprogrammet. Alla beslut om mottagande i gymnasiesärskolan och på serviceprogrammet beslutas av rektor i elevvårdskonferens i dialog med elev och föräldrar. Gymnasiesärskolan och serviceprogrammet har individuella studieplaner.

Eleverna på gymnasiesärskolan, serviceprogrammet och särvux tillämpar "samlad skoldag" - elever och personal är i princip tillsammans hela arbetsdagen. Vid Skolverkets besök i träningsskolan bedrivs undervisningen i små grupper och det råder ett lugnt arbetsklimat. Eleverna uppger att de trivs och får lära sig mycket. Samtliga studerande på särvux (20) och fyra elever från gymnasiesärskolan får verksamhets- och yrkesträning. Undervisningstiden är väl anpassad till elever och vuxenstuderande på ovanstående program.

Sammanfattning

Den lokalt planerade verksamheten skapar förutsättningar för eleverna att nå de nationella målen. Diskussioner kring pedagogiska frågor behöver i större utsträckning föras både inom ämnen/ämnesområden och över ämnesgränser men också mellan olika arbetslag. Former för att öka elevernas inflytande i undervisningen behöver skapas.

Det pågår ett mycket bra arbete med att identifiera stödbehov och erbjuda relevant hjälp till elever i behov av särskilt stöd. Oklarheter råder kring principerna för en likvärdig och rättvis betygssättning. Dessa principer måste snarast klargöras. Åtgärder för ökad måluppfyllelse behöver delvis ses i ett F-12 perspektiv

där såväl grundskolan som gymnasieskolan involveras. Innehåll och arbetsformer behöver vidareutvecklas för elever med ett individuellt program.

Vuxenutbildningen utför ett gott och målinriktat pedagogiskt arbete. Deltagare inom sfi önskar fler kontakter med svensktalande. Det är positivt om skolan kan medverka till att sådana kontakter knyts.

Individuella studieplaner skall upprättas för deltagarna på komvux. Detta är särskilt viktigt för studerande med längre studieprogram.

Inom gymnasiesärskolan och sårvox bedöms den pedagogiska verksamheten och undervisning hålla en god kvalitet.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för skolan och det offentliga skolväsendet för vuxna på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå de nationella målen tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Rektorerna Westerlundska gymnasiet är väl förtrodda med den dagliga verksamheten och utövar pedagogiskt ledarskap nära verksamheten, dock i olika omfattning. Rektorerna ansvarar för personal och ekonomi på var sitt rektorsområde. En av rektorerna har under läsåret 2003/2004 tjänstgjort som t.f. förvaltningschef förutom som rektor och gymnasiesamordnare med ansvar för den dagliga samordningen inom skolan, policyfrågor, gemensam dokumentation och som skolans företrädare utåt. Det har varit en tillfällig lösning men det är inspektörernas bedömning att en sådan konstruktion inte ger reella förutsättningar för att göra det möjligt att fullgöra alla de övergripande rektorsfunktioner som beskrivs i läroplanen (Lgy94). Det är huvudmannens ansvar att tillräckligt goda förutsättningar ges för att ett pedagogiskt ledarskap ska kunna utövas över verksamheten.

Rektorerna anser att ansvarsfördelningen i huvudsak är tydlig men pekar också på en viss otydlighet i några avseenden. Det gäller "gränsfrågor", vissa övergripande frågor som t.ex. fastighetsfrågor. Ansvarsfördelningen mellan rektorerna och annan personal är tydlig och delegationsordningen är tydlig.

Viktiga aktuella frågor för skollärdningen är arbetet med kvalitetsredovisning för 2003 och en lokal arbetsplan, likaså att fortsätta arbetet med samlad studiemiljö och hemklassrum.

Kvalitetssäkringsarbetet sker i flera olika former under året enligt en s.k. utvärderingsklocka. Presenterade Kvalitetsredovisningar från 2002/2003 och 2003/2004 innehåller utmärkta redogörelser av mål, resultat och planerade åtgärder. Centrala utvärderingsinstrument består av kommungemensamma enkäter till elever och lärare, betyg, nyckeltal och utvärderingsdagar med Styrelsen för frivilliga skolformer (SFS).

I de lokala utvärderingsinstrumenten ingår planeringssamtal med personal, medarbetarsamtal med personal, utvärdering av rektorernas ledarskap, klassrumsobservationer, elevgruppssamtal, kursutvärderingar, lärarkandidatutvärderingar ILU och arbetslagsutvärderingar. Enligt värderingen av kvalitetssystemet (Kvalitetsredovisning 2003/2004) har alltför många utvärderingar varit ledningsgruppens egna värderingar. Dessutom har alltför få lokala utvärderingar genomförts och utvärderingsrutiner saknas i många programarbetslag. Förslag till förbättringar framförs i kvalitetsredovisningen.

Gymnasiesärskolan, serviceprogrammet och särvux

Rektor för serviceprogrammet, gymnasiesärskolan och särvux har en nästan daglig kontakt med personal och elever. Ambitionen i styrningen är bl.a. att hitta nya studiemöjligheter för de psykiskt funktionshindrade eleverna.

Personalen påpekar att de enkäter som går ut till eleverna inte är anpassade till den verksamhet som bedrivs inom gymnasiesärskolan.

Sammanfattning

Ansvarsfördelningen mellan rektorerna är tydlig. Rektorerna är väl förtrogna med den dagliga verksamheten men förutsättningen för att kunna fullgöra ett pedagogiskt ledarskap skiftar. Det finns inga reella förutsättningar att fullt ut kunna fullgöra rektorsskap, övergripande gymnasiesamordning samt uppgiften som förvaltningschef inom en och samma tjänst. Ett mycket bra kvalitetssäkringssystem finns. Kvalitetsredovisningen är mycket väl utformad.

Vad gäller gymnasiesärskolan och särvux visar inspektionen på en god kvalitet inom ledning, styrning och kvalitetsarbete. En vilja finns hos ledningen att öka antalet valbara kurser för eleverna. Om detta genomförs kan kvaliteten på utbildningen höjas och eleverna få ett större inflytande över sin utbildning. De elevenkäter som genomförs regelbundet bör anpassas till gymnasiesärskolans verksamhet.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Utbildningen för vuxna omfattar komvux, vuxenutbildning för utvecklingsstörda och svenskundervisning för invandrare. Inom komvux kan erbjudas såväl grundläggande vuxenutbildning som kurser på gymnasial nivå och påbyggnadsutbildning. Vuxenutbildning skall ge vuxna, främst dem som erhållit minst utbildning, tillfälle att komplettera sin utbildning enligt individuella önskemål. Vuxenutbildningen kan, enligt skollagen, erbjuda såväl nationella som lokala kurser. Möjlighet till individuella kurser kan också ges. Ungdomar skall ha tillgång till ett brett utbud av nationella, specialutformade eller individuella gymnasieprogram.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som förutsätts enligt de statliga bestämmelserna. Även information om utbildningsmöjligheter och rekrytering till utbildning behandlas.

Gymnasieskolan i Enköpings kommun erbjuder ett brett utbud av nationella program. Enköpings kommun har ett samarbetsavtal med Håbo kommun. Antalet elever vid Westerlundska gymnasiet har minskat sedan gymnasieskolan i

Håbo kommun startade sin verksamhet år 2000. Eleverna kan gå utbildningar i andra kommuner än de som finns i Enköpings kommun. Det finns stora brister vad gäller ungdomsuppföljningen. Ansvaret för ungdomsuppföljningen ligger på Arbetsmarknadsenheten men kommunen behöver tydliggöra ansvaret och stärka organisationen kring detta område ytterligare.

Studie- och yrkesvägledning

Westerlundska gymnasiet har en mycket väl uppbyggd studie- och yrkesrådgivning. Eleverna får information om vidareutbildningar, arbetsmarknad och studiefinansiering vid gymnasieskolans informationscenter Forum Futuri, på skolans hemsida och genom individuell vägledning. Dessutom finns information på nätet. Inför gymnasieskolan informeras eleverna i åk 9 och i årskurs 1 får alla en introduktionslektion av studievägledarna om att studera på gymnasieskolan. IV-programmets cirka 140 elever får individuell information.

Individuella studieplaner med redovisning av alla poängkurser finns för varje elev. Specialutformat program för enskild elev förekommer sparsamt på skolan. Utökat program förekommer bl.a. på NV-programmet. En påfallande stor andel av eleverna hade enligt 2002 års statistik reducerat program. 2003 var andelen lägre men gällde ändå var femte elev (se kapitel 2).

Gymnasiesärskolan, serviceprogrammet och särvux

Då elevantalet inom gymnasiesärskolan och särvux är relativt litet har kommunen svårt att erbjuda så många valmöjligheter inom den egna utbildningen. Elever inom gymnasiesärskolans personkrets har möjlighet att studera exempelvis naturbruk på annan ort. Samarbetet med grundsärskolan är väl etablerat och en plan följs för övergång till gymnasiesärskolan. Utvecklingssamtal genomförs varje termin inom nämnda utbildningar. Vägledning inför val av praktikplatser sker ständigt.

Samverkan med arbetsmarknadsenheten och LSS-handläggare skulle kunna förbättras enligt skolans personal. Pedagogiskt vore det mycket värdefullt för eleverna om de redan innan skolår 4 är slut fick veta var de ska fortsätta med arbetspraktik eller utbildning. Oron var stor hos eleverna och deras föräldrar inför sommaren.

Sammanfattning

Kommunen och Westerlundska gymnasiet erbjuder ett bra utbud av utbildningsmöjligheter. Ansvaret behöver dock tydliggöras vad gäller ungdomsuppföljningen och konkreta åtgärder måste vidtas.

Beträffande gymnasiesärskolan och särvux bedöms kvaliteten vara tillfredsställande utifrån rådande förhållanden med ett litet antal elever med individuellt mycket olika behov.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de vuxenstuderande skall ha tillgång till utbildning och möjlighet att nå de nationella målen. I skollagen finns bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning.

Vid inspektionen granskas dessa och andra förutsättningar för att bedriva en utbildning av god kvalitet. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

88 procent av lärarna vid Westerlundska gymnasiet är behöriga läsåret 2003/2004 (kommunens statistik). Situationen har förbättrats jämfört med läsåret innan, 2002/2003, då 75 procent av gymnasielärarna var behöriga (officiell statistik 2003). Lärartätheten är knappt åtta lärare per 100 elever vilket är jämförbart med rikssnittet (8,2). Fyra studie- och yrkesvägledare arbetar på skolan. Skolans elevhälsoteam består av två skolsköterskor, två kuratorer (75 procents tjänst var), skolpsykolog och en skolläkare som anlitas 8 timmar/termin. Samtliga elever får ett hälsosamtal i åk 1.

Undervisningskostnaden per elev är 33 000 kr på Westerlundska gymnasiet, en något lägre kostnad än för riket som helhet (35 200 kr).

För att skapa modernare och mer funktionella lokaler har vissa ombyggnationer gjorts utifrån tanken om samlad studiemiljö för elever och lärare på respektive program. Vid Skolverkets besök i mars 2004 hade sju program fått ombyggda lokaler, ytterligare två delvis ombyggda medan fyra program väntar på sin tur. Lokalkostnaden per elev var år 2003 något högre för Westerlundska gymnasiet (17 200 kr) än för rikssnittet (16 800 kr).

Eleverna har adekvata läromedel och tillgången till datorer är god. För närvarande finns ca 700 datorer fördelade på elever och personal. Teknikerorganisationen består av drygt 4 tjänster (enligt Kvalitetsredovisning 2002). First Class används mer och mer i den interna kommunikationen.

Gymnasiesärskolan, serviceprogrammet och särvux

En kompetensutvecklingsinsats under nästa läsår är planerad för personalen på serviceprogrammet. Inriktningen kommer att vara mot barn i behov av särskilt stöd och med inlärningssvårigheter. Möjlighet till handledning finns för personalen.

Inom gymnasiesärskolan finns svårigheter att få fram anpassade läromedel. Specialpedagogiska Institutet tar fram en del läromedel, och även den egna personalen framställer en hel del material. Genom ett ITiS-projekt producerades för något år sedan läromedel med bild och tecken som stöd. Egna spel är tillverkade av personalen och dataprogram finns. Mer stöd efterlyses dock från den egna IT-avdelningen för installation av programmen.

Lokalerna är ändamålsenliga men skulle delvis behöva anpassas bättre till verksamheten. Verkstaden upplevs som trång. Antalet elever per dator är högt.

Sammanfattning

De flesta lärare vid Westerlundska gymnasiet är behöriga. Lokalerna är delvis ombyggda. Tillgången till datorer är god.

Resurserna inom gymnasiesärskolan och särvox bedöms vara tillfredsställande. Satsningen på kompetensutveckling hos personalen ger en god resursförstärkning. Ett förbättringsområde är IT-stöd för specialutformade läromedel.

Sammanfattande bedömning

Majoriteten av eleverna trivs på Westerlundska gymnasiet. De samlade studiemiljöerna har bidragit till en lugnare och mer effektiv studie- och arbetsmiljömiljö för både elever och personal.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- utforma gemensamma mål och visioner för det pedagogiska arbetet,
- initiera regelbundna pedagogiska diskussioner om undervisningens innehåll och form utifrån djup, bredd, specialisering och helhet inom och mellan arbetslag, inom ämnen/ämnesområden och över ämnesgränser,
- förbättra elevernas inflytande, såväl den formella elevdemokratien som inflytandet i det dagliga kunskapsarbetet,
- snarast vidta åtgärder för att säkra en likvärdig och rättvis betygssättning,
- följa upp och analysera elevernas betygsresultat,
- vidta åtgärder så att andelen reducerade program minskar,
- aktualisera arbetet kring värdegrunds- och demokratifrågor,
- stärka det förebyggande arbetet mot mobbning och kränkande behandling. komplettera handlingsplanen,
- följa upp och analysera orsakerna till de stora könsskillnaderna enligt olika attitydundersökningar,
- förbättra rutinerna kring uppföljning av varje elevs garanterade undervisningstid,
- vidta åtgärder för att minska elevfrånvaron,
- utforma rutiner för lokala utvärderingar samt
- ansvaret för ungdomsuppföljningen måste tydliggöras och konkreta åtgärder vidtas.

Gymnasiesärskolan och särvox:

Inspektörerna bedömer att verksamheten i gymnasiesärskolan, Särvox och på Serviceprogrammet håller god kvalitet och att man utifrån de studerandes olika behov och möjligheter tränar vars och ens förmåga till samarbete, lärande och självständigt arbete. Elever och vuxenstuderande trivs mycket bra.

Den samlade skoldagen då studerande och elever är tillsammans både under lektioner och raster stärker samvaron och trygghetskänslan hos de studerande.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- möjligheter och utbildning till inflytande i formella sammanhang såsom elevråd och klassråd liksom den enskilda elevens inflytande genom val av studieområden och arbetssätt. Detta måste anpassas till elevernas olika möjligheter att utöva inflytande på grund av sina funktionshinder.
- samverkan med övriga gymnasieprogram för att alla elever skall känna tillhörighet i skolan och för att erbjuda ett större utbud av valbara kurser till de funktionshindrade eleverna.
- samverkan mellan skola, elever, föräldrar, kommunens arbetsmarknadsenhet och LSS-handläggare för planering av daglig sysselsättning efter avslutad gymnasial utbildning. Elever i avgångsklasser saknar en plan för sommaren och kommande höst, vilket oroade dem och deras anhöriga samt
- förbättrat datorstöd i undervisningen/verksamhetsträningen.

Datum

Ort

2004-09-17

Stockholm

Ulla Lindqvist

Karin Hector-Stahre

Monica Norberg

Elisabeth Brandell